

ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ และการเกษตรของตำบลบัวใหญ่

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศพื้นที่ของตำบลบัวใหญ่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดเชิงเขา และที่ราบ ระดับความสูงประมาณ 600 – 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำแห่งไหลผ่าน ใช้บริโภคอุปโภคและทำการเกษตรกรรม ลักษณะดินเป็นดินเหนียว ซึ่งประชาชนอาศัยอยู่ตามที่ราบลุ่ม แม่น้ำแห่ง พื้นที่ 2 ใน 3 ของที่ตั้งแต่ละหมู่บ้านเป็นที่นา และสวน การคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน และอำเภอ เป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ และถนนลาดยาง

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลบัวใหญ่ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

พื้นที่ราบ	ร้อยละ	4.78
พื้นที่ลาดเชิงเขา	ร้อยละ	19.03
พื้นที่ภูเขา	ร้อยละ	76.19

โครงข่ายคมนาคม

ตำบลบัวใหญ่มีโครงข่ายคมนาคม ซึ่งมีลักษณะดังนี้คือถนนสายหลักเป็นถนนลาดยาง ซึ่งการคมนาคมภายในตำบลและติดต่อกับตำบลใกล้เคียงอยู่ในเกณฑ์ดี การคมนาคมสะดวก ถนนภายในตำบล ประกอบด้วยถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนลาดยางหลัก 2 สาย ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 1 สภาพถนนในตำบล

ถนน	สภาพถนน
ถนนลาดยาง	
1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1216 (นาน้อย – ทัพมาน) ระยะทาง 20.000 กม. ผ่านหมู่ที่ 2 4 7 และ 8	เป็นถนนสายหลักของตำบล สภาพสามารถใช้งานในการคมนาคมขนส่งได้ดี แต่ถนนค่อนข้างแคบและมีความลาดชันสูง เนื่องจากตำบลเป็นพื้นที่เนินเขา
2. ร.พ.ช. สายบัวใหญ่ - สันตะ ระยะทาง 6.000 กม. ผ่านหมู่ที่ 3 5 7 และ 8	

ที่มา : การจัดเวทีชุมชนตำบลบัวใหญ่, 25 มีนาคม 2552

ระบบสาธารณูปโภค

ระบบสาธารณูปโภคในตำบลบัวใหญ่ ซึ่งได้แก่ ไฟฟ้า ประปา บ่อบาดาลและเครือข่ายโทรศัพท์ในตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่, 2551) มีสภาพดังนี้

1. ไฟฟ้า พบว่าประชาชนในตำบลมีไฟฟ้าใช้ทั่วถึงทุกหมู่บ้าน มีเพียงพื้นที่ทางการเกษตรบางแห่งที่อยู่ห่างไกลจากสายส่งไฟฟ้าซึ่งไฟฟ้ายังไม่เข้าถึง
2. ประปา/บ่อบาดาลสาธารณะ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลมีระบบประปาหมู่บ้านภายในตำบล จำนวน 5 แห่ง ซึ่งเพียงพอต่อความต้องการใช้ของประชาชน
3. เครือข่ายโทรศัพท์ ในตำบลมีตู้โทรศัพท์สาธารณะจำนวน 8 แห่ง กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ทุกหมู่บ้านภายในพื้นที่ตำบล

ปริมาณน้ำฝน

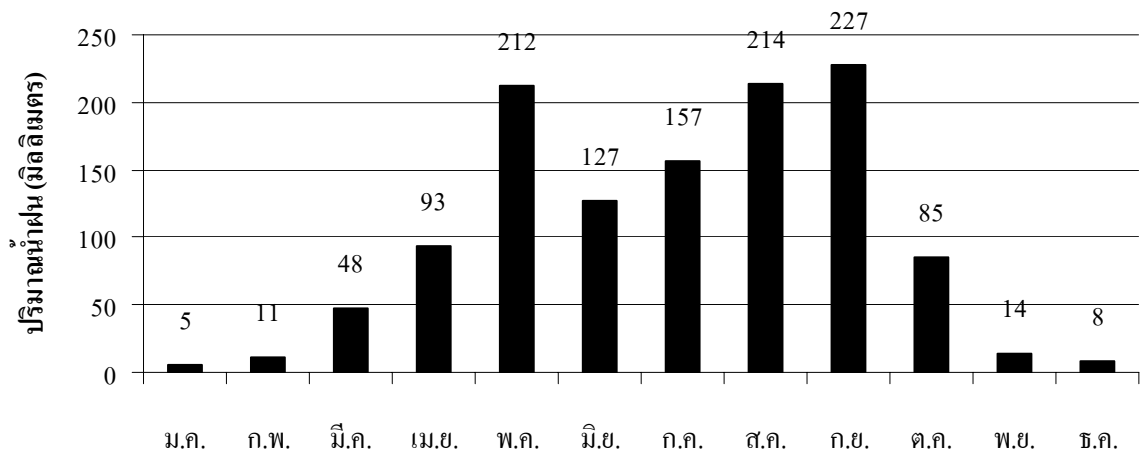
ข้อมูลปริมาณน้ำฝนจากสถานีนาน้อย (331002) พบว่าตำบลบัวใหญ่มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 10 ปี ย้อนหลัง เท่ากับ 1,201 มิลลิเมตร และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายเดือน ตั้งแต่ พ.ศ. 2542-2551 (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2551) ดังตารางที่ 2 และภาพที่ 1

ตารางที่ 2 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 10 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2542-2551) จำแนกเป็นรายเดือน

เดือน	ปี พ.ศ.										เฉลี่ย
	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	
ม.ค.	0	0	0	5	10	6	7	0	0	18	5
ก.พ.	0	37	0	0	9	22	0	0	5	36	11
มี.ค.	36	10	231	3	73	9	29	49	21	14	48
เม.ย.	132	84	52	25	38	66	160	123	115	137	93
พ.ค.	148	327	162	354	126	237	114	367	208	76	212
มิ.ย.	89	139	88	112	223	154	109	72	131	152	127
ก.ค.	87	103	190	101	168	151	231	174	164	202	157
ส.ค.	205	207	277	129	185	92	366	207	196	279	214
ก.ย.	224	158	113	225	199	351	496	227	138	138	227
ต.ค.	135	131	91	141	16	5	23	106	118	85	85
พ.ย.	22	0	18	25	0	13	51	0	0	11	14
ธ.ค.	8	0	7	15	0	0	21	0	0	26	8
รวม	1,086	1,196	1,229	1,135	1,047	1,106	1,607	1,325	1,096	1,174	

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, 2551

หมายเหตุ: 0 หมายถึง ไม่มีฝนตก

ภาพที่ 1 ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 10 ปีย้อนหลัง (พ.ศ. 2542-2551) จำแนกเป็นรายเดือน

แหล่งน้ำ

พื้นที่ในตำบลบัวใหญ่ปริมาณน้ำของตำบลได้มาจากน้ำฝนธรรมชาติในฤดูฝน ส่วนในฤดูแล้งจะขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรรม ซึ่งแหล่งน้ำในตำบล ได้แก่ แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำสาธารณะ และแหล่งน้ำส่วนบุคคล (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่, 2551) ดังภาพที่ 3-2

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วยแหล่งน้ำธรรมชาติจำนวน 6 สาย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แหล่งน้ำธรรมชาติในตำบล

ชื่อลำน้ำ / แหล่งน้ำ	ไหลผ่านหมู่บ้าน		สภาพแหล่งน้ำ
	นอกเขต ส.ป.ก.	ในเขต ส.ป.ก.	
1. ห้วยน้ำแหง	7	1 2 3 4 5 6 และ 8	ยาว 4 กม. สามารถกักเก็บน้ำและส่งน้ำได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีแหล่งต้นน้ำ แต่ในฤดูแล้งน้ำมีปริมาณน้อย
2. ห้วยน้ำกลม	7	1 2 3 5 6 และ 8	ยาว 4 กม. สามารถกักเก็บน้ำและส่งน้ำได้ตลอดทั้งปี แต่ในฤดูแล้งน้ำมีปริมาณน้อย
3. ห้วยซูด	-	1 2 และ 8	ยาว 2 กม. สามารถกักเก็บน้ำและส่งน้ำได้ฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งไม่มีน้ำ
4. ห้วยคา	7	2 4 และ 6	ยาว 2 กม. สามารถกักเก็บน้ำและส่งน้ำได้ในฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งไม่มีน้ำ
5. ห้วยจอย	-	1 3 และ 8	ยาว 1 กม. สามารถกักเก็บน้ำและส่งน้ำได้ฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งไม่มีน้ำ
6. ห้วยน้ำจ้อ	-	1 และ 8	ยาว 1 กม. สามารถกักเก็บน้ำและส่งน้ำได้ในฤดูฝน แต่ในฤดูแล้งไม่มีน้ำ

ที่มา : การจัดเวทีชุมชนตำบลบัวใหญ่, 25 มีนาคม 2552

2. แหล่งน้ำสาธารณะ ประกอบด้วย ฝ่ายและสระน้ำสาธารณะ (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่, 2551) ดังตารางที่ 4.

ตารางที่ 4. แหล่งน้ำสาธารณะในตำบล

แหล่งน้ำสาธารณะในเขต ส.ป.ก.		
ฝ่าย	ความสูงและความกว้าง (เมตร)	สภาพแหล่งน้ำ
1. ฝ่ายไค้	1.5 x 10 เมตร	สามารถใช้งานกักเก็บน้ำได้
2. ฝ่ายบี	3 x 25 เมตร	
3. ฝ่ายบัว	1.5 x 15 เมตร	
4. ฝ่ายแต	1.5 x 10 เมตร	
5. ฝ่ายปู่ด้อย	1.5 x 10 เมตร	
6. ฝ่ายราชคำริ	3 x 20 เมตร	
7. ฝ่ายผาลาย	3 x 20 เมตร	
8. ฝ่ายซาง	1.5 x 15 เมตร	
9. ฝ่ายสามฮ้อย	1.5 x 25 เมตร	
สระน้ำสาธารณะ	ขนาด	สภาพแหล่งน้ำ
1. สระหนองปวน หมู่ที่ 1	10 ไร่ ลึก 3 เมตร	สามารถใช้งานกักเก็บน้ำได้ แต่ดูแล้งมีปริมาณน้ำน้อย ไม่เพียงพอต่อการเกษตรกรรม
2. สระห้วยน้ำจำ หมู่ที่ 3	2 ไร่ ลึก 3 เมตร	
3. สระนาไค้ หมู่ที่ 5	10 ไร่ ลึก 3 เมตร	
4. สระหนองปู่เจียว หมู่ที่ 8	2 ไร่ ลึก 3 เมตร	

ที่มา : การจัดเวทีชุมชนตำบลบัวใหญ่, 25 มีนาคม 2552

3. แหล่งน้ำส่วนบุคคล มีดังนี้ ได้แก่ บ่อน้ำตื้น จำนวน 179 แห่ง บ่อบาดาล จำนวน 10 แห่งและสระน้ำขนาดเล็ก จำนวน 152 แห่ง (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่, 2551)

สภาพและลักษณะดิน

ดินในตำบลบัวใหญ่ประกอบด้วยกลุ่มชุดดินต่างๆ ซึ่งมีสภาพและลักษณะของดิน ตลอดจนความเหมาะสมในการเพาะปลูกพืชต่างๆ ในตำบล ซึ่งกลุ่มชุดดินที่มีจำนวนพื้นที่มากที่สุด 5 ชุดดิน (กรมพัฒนาที่ดิน, 2552) ดังนี้

1. กลุ่มชุดดินที่ 62 (มีความลาดชันของพื้นที่สูง, ภูเขา)

กลุ่มชุดดินดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ 28,274 ไร่ ชุดดินที่พบเป็นชุดดินลาดชันเชิงชัน พบในพื้นที่ซึ่งมีความลาดชันของพื้นที่มากกว่า 35 % ดินที่พบในบริเวณดังกล่าวนี้มีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหิน หรือหินพื้น โผล่ กระจายกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้

ประเภทต่างๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าดิบชื้น หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอย โดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินพื้นโผล่ได้แก่ชุดดินที่ลาดชันเชิงซ้อน (Sc) กลุ่มชุดดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติ เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร

2. กลุ่มชุดดินที่ 47B/48B (เกิดจากการสลายตัวของวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียดแล้วเคลื่อนย้ายมาทับถมในพื้นที่ที่มีความลาดชัน)

กลุ่มชุดดินดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ 3,122 ไร่ มีลักษณะโดยทั่วไป คือ เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินร่วน ที่มีเศษหินปะปนมาก และพบชั้นหิน พื้นลึก 50-80 ซม. ดินมีสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง เกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อละเอียด มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีความลาดชันของพื้นที่ประมาณ 2-12 % เป็นดินต้น มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 3 เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ค่าปฏิกิริยาดิน pH มีค่า 5.0-7.5 ซึ่งเป็นกรดรุนแรงถึงด่างเล็กน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง บางแห่งทำไร่เลื่อนลอย หรือปลูกป่าทดแทน ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการปลูกพืชทั่วไป เนื่องจากเป็นดินต้นถึงต้นมาก และสภาพพื้นที่ที่มีความลาดเทสูงเป็นส่วนใหญ่

3. กลุ่มชุดดินที่ 47B (เกิดจากการสลายตัวของวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อละเอียดแล้วเคลื่อนย้ายมาทับถมเป็นพื้นที่ดินดอน)

กลุ่มชุดดินดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ 2,233 ไร่ มีลักษณะโดยทั่วไป คือ เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินร่วน ที่มีเศษหินปะปนมาก และพบชั้นหิน พื้นลึก 50-80 ซม. ดินมีสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนแดง เกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อละเอียด มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา มีความลาดชันของพื้นที่ประมาณ 2-12 % เป็นดินต้น มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 3 เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ค่าปฏิกิริยาดิน pH มีค่า 5.0-7.5 ซึ่งเป็นกรดรุนแรงถึงด่างเล็กน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง บางแห่งทำไร่เลื่อนลอย หรือปลูกป่าทดแทน ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการปลูกพืชทั่วไป เนื่องจากเป็นดินต้นถึงต้นมาก และสภาพพื้นที่ที่มีความลาดเทสูงเป็นส่วนใหญ่

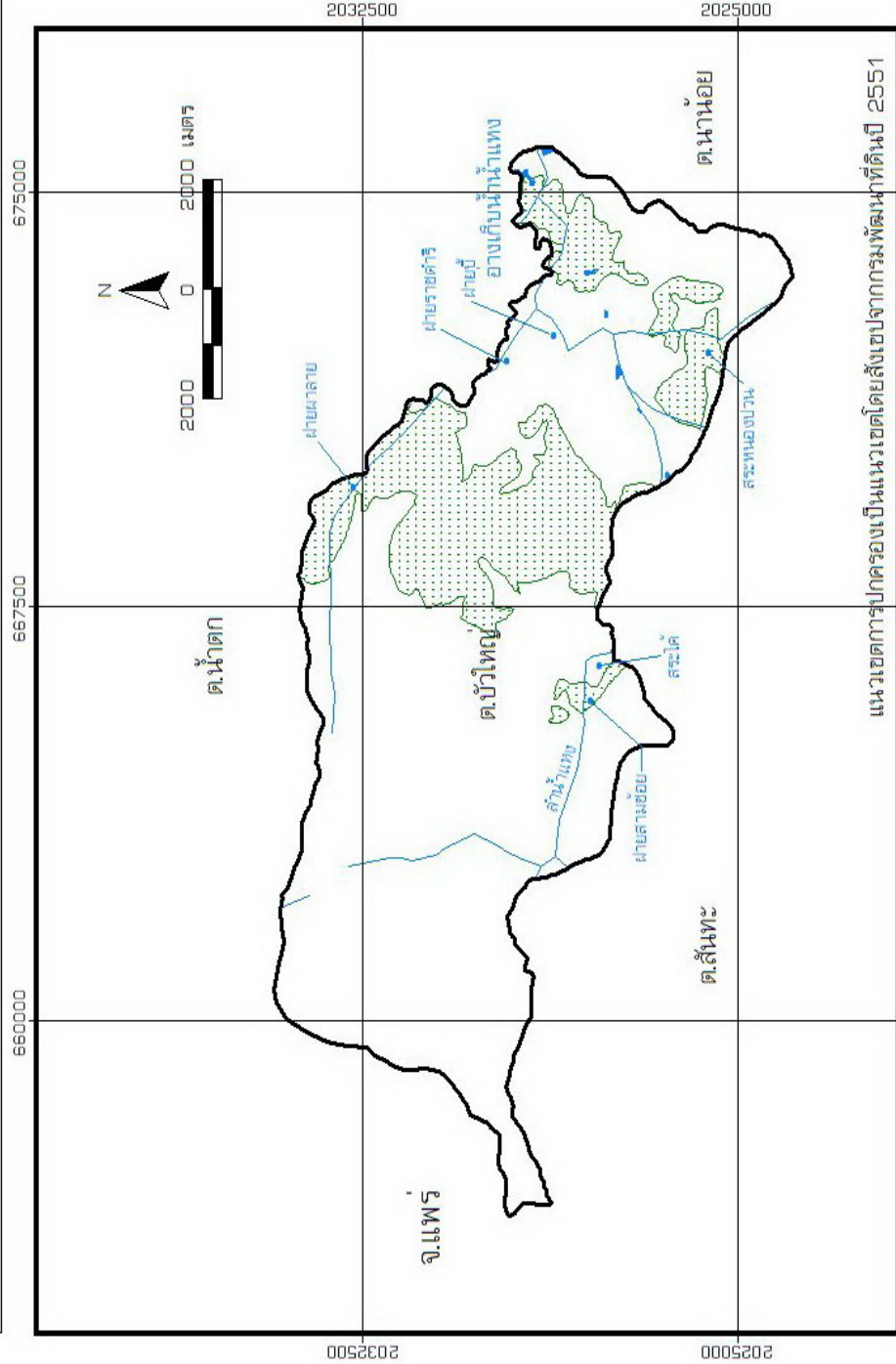
4. กลุ่มชุดดินที่ 7 (ดินเกิดจากตะกอนลำน้ำ ในบริเวณพื้นที่ราบตะกอนน้ำพา)

กลุ่มชุดดินดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ 1,155 ไร่ มีลักษณะโดยทั่วไป คือ เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีน้ำตาล หรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีแดงปนเหลือง สีน้ำตาลปนแดง หรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน กลุ่มดินนี้เกิดจากอิทธิพลของตะกอนลำน้ำ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว พบตามพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ฤดูฝนขังน้ำลึกที่ระดับ 30-50 ซม. จากผิวดิน นาน 3-4 เดือน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ค่าปฏิกิริยาดิน pH มีค่า 6.0-7.0 ซึ่งเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง มีความเหมาะสมในการผลิตพืช ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา ถ้าหากมีการชลประทานและการจัดการที่ดี สามารถทำนาได้ 2 ครั้ง ให้ผลผลิตค่อนข้างสูงอย่างไรก็ตามกลุ่มชุดดินนี้ยังสามารถปลูกพืชไร่และพืชผักต่างๆ ได้ในช่วงฤดูแล้งถ้ามีแหล่งน้ำธรรมชาติหรือแหล่งน้ำชลประทานช่วยเสริม

5. กลุ่มชุดดินที่ 47C/48C (เป็นกลุ่มชุดดินผสมที่เกิดจากการผุพังสลายตัวของวัตถุดิบกำเนิดดินเนื้อละเอียดและวัสดุเนื้อหยาบแล้วเคลื่อนย้ายมาทับถม พื้นที่ที่มีความลาดชัน)

กลุ่มชุดดินดังกล่าวมีพื้นที่ประมาณ 715 ไร่ มีลักษณะโดยทั่วไป คือ เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินร่วน ดินร่วนปนทราย ที่มีเศษหินปะปนมาก และพบชั้นหิน พื้นลึก 50-80 ซม. ดินมีสีน้ำตาล สีนํ้าตาลปนแดง เกิดจากการสลายตัวผุพังของหินเนื้อละเอียด มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขาเป็นดินต้น มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 3 เมตรตลอดปี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำถึงปานกลาง ค่าปฏิกิริยาดิน pH มีค่า 5.0-7.5 ซึ่งเป็นกรดรุนแรงถึงค่าเล็กน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง บางแห่งทำไร่เลื่อนลอย หรือปลูกป่าทดแทน ไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการปลูกพืชทั่วไป เนื่องจากเป็นดินต้นถึงต้นมาก และสภาพพื้นที่มีความลาดสูงเป็นส่วนใหญ่แต่มีศักยภาพพอที่จะใช้ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์และปลูกไม้โตเร็วบางชนิด

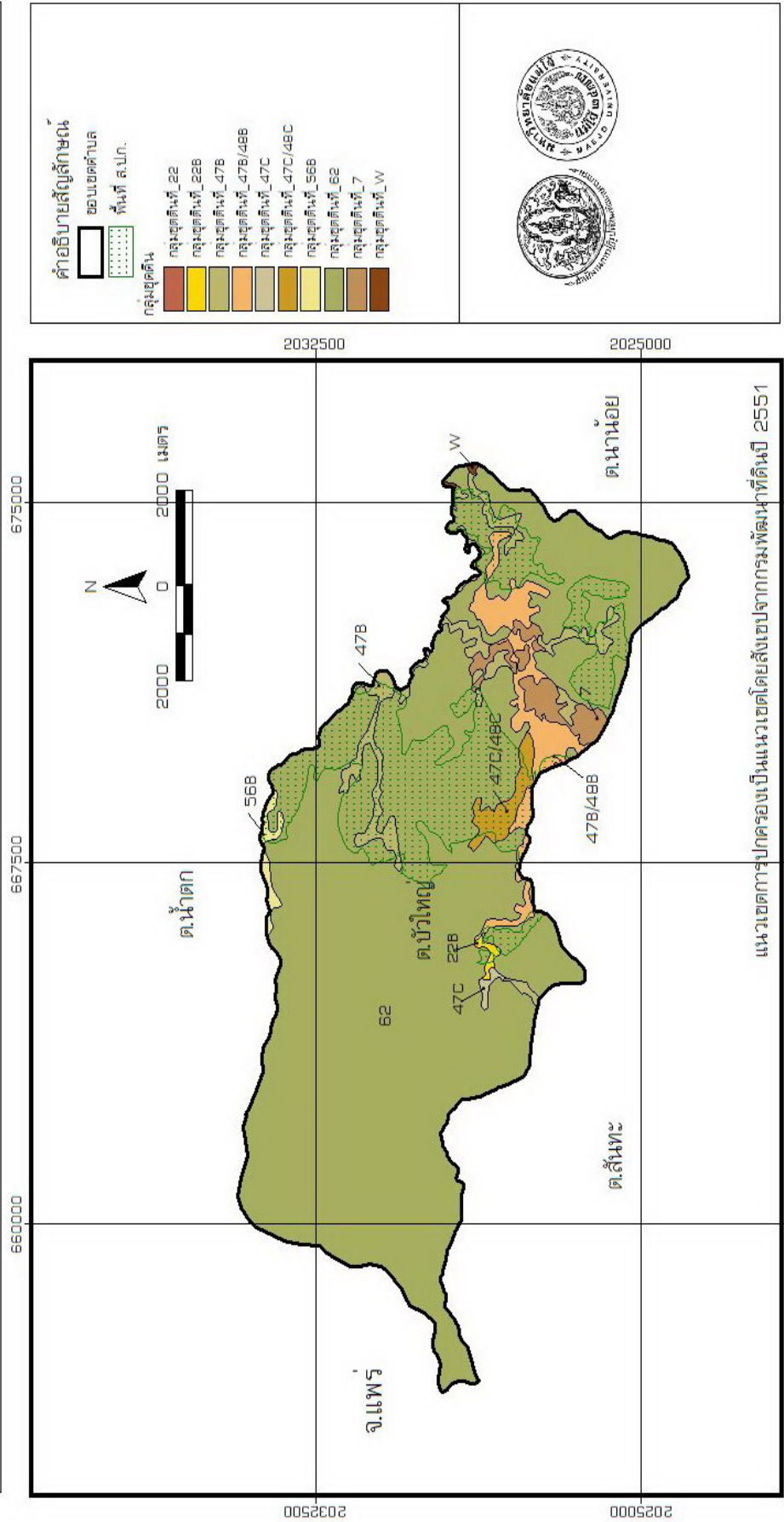
แผนที่แสดงแหล่งน้ำในตำบลบัวใหญ่ อำเภอนำนอย จังหวัดน่าน

แนวเขตการปกครองเป็นแนวเขตโดยสังเขปจากกรมพัฒนาที่ดินปี 2551

ภาพที่ 2 แหล่งน้ำในตำบล

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินในด้านลบัวใหญ่ อำเภอนาหมวย จังหวัดน่าน

ภาพที่ 3 กลุ่มชุดดินในตำบล

การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลบัวใหญ่ ประกอบอาชีพหลักในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา ทำสวนผลไม้ ทำสวนยาง ทำสวนผัก และเลี้ยงสัตว์ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพในตำบล ปี พ.ศ. 2551 จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	อาชีพ					
		ทำไร่	ทำนา	ทำสวน ผลไม้	ทำสวน ยางพารา	ทำสวนผัก	เลี้ยงสัตว์
1	บ้านอ้อย	78	71	60	59	84	23
2	บ้านสบหลม	90	30	26	49	77	11
3	บ้านนาแหน	61	75	92	54	104	19
4	บ้านทับม่าน	130	47	44	42	58	30
5	บ้านนาไค้	41	67	48	51	60	13
6	บ้านต้นม่วง	41	39	27	19	34	11
7	บ้านสันพยอม	26	21	23	23	29	10
8	บ้านหนองห้า	63	34	34	42	58	17
รวม		530	384	354	339	504	134

ที่มา : 1. กรมการพัฒนาชุมชน, 2550

2. กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551

การเกษตรในตำบล

1. การเพาะปลูกของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลบัวใหญ่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 84 ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรมากที่สุด คือ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รองลงมาเป็นมะขามหวาน ซึ่งจะอาศัยปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำธรรมชาติ และสระเก็บน้ำในไร่ของตนเอง (สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย, 2551) ดังแสดงตารางที่ 6

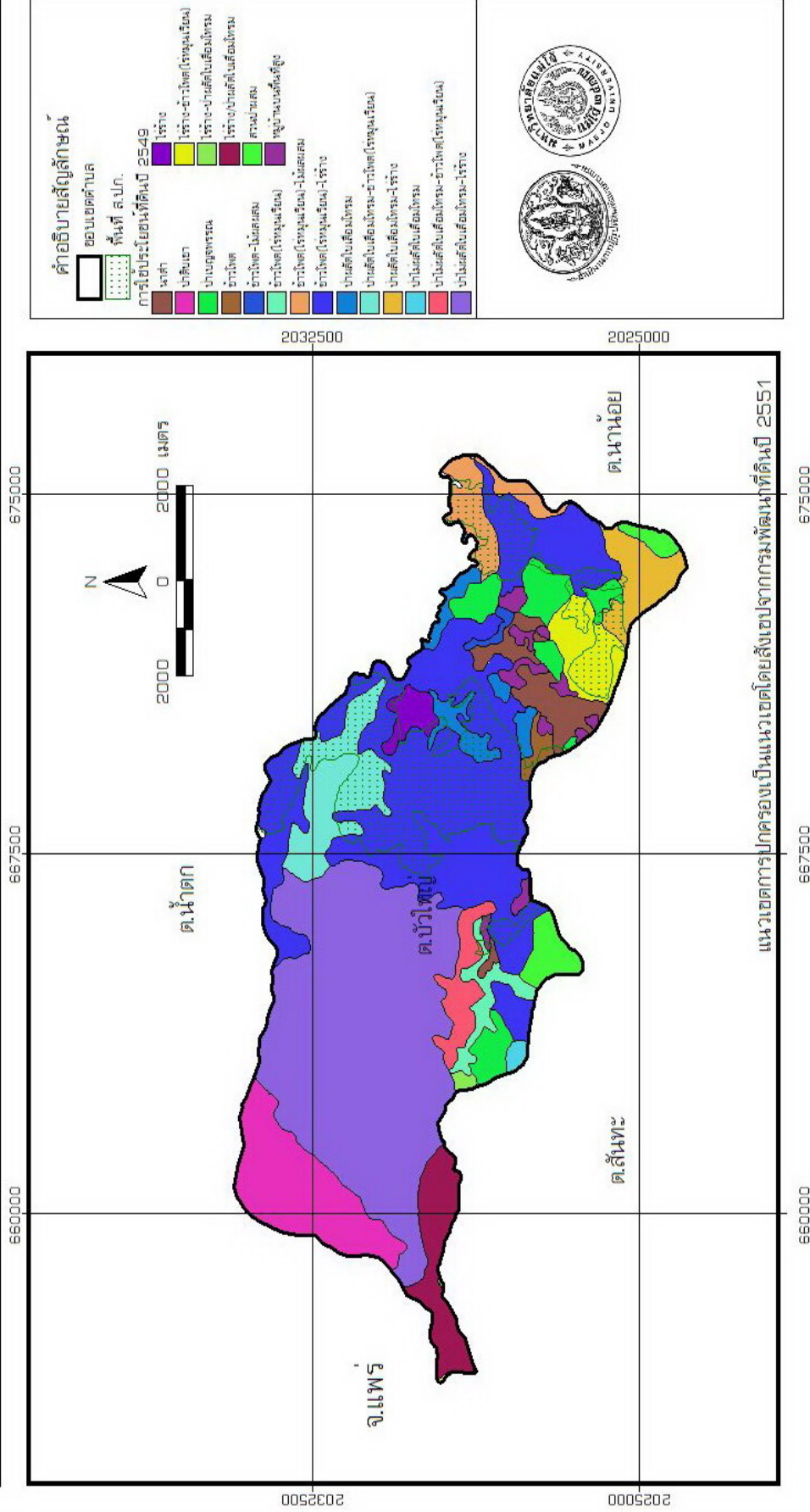
ตารางที่ 6 จำนวนพื้นที่ เกษตรกร และปริมาณผลผลิตในการเพาะปลูกในตำบล ปี พ.ศ. 2551

ชนิดพืช	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	ปริมาณผลผลิต (กิโลกรัมต่อไร่)
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	22,329	647	700
ยางพารา	1,570	173	NA
ข้าวนาปี	841	349	550
มะขามหวาน	787	624	166
ข้าวไร่	109	22	297

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย, 2551

หมายเหตุ : NA หมายถึง ไม่มีข้อมูล

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรในตำบลบัวใหญ่ อำเภอหนอง จังหวัดน่าน

ภาพที่ 4 การใช้ประโยชน์ที่ดินทางการเกษตรในตำบล

จากการจัดเวทีชุมชนเพื่อสอบถามกิจกรรมทางการเกษตรในตำบล พบว่า พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา และมะขามหวาน รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 รายได้-ต้นทุน (ต่อไร่) จากกิจกรรมทางการเกษตรในตำบล ปี พ.ศ. 2551

กิจกรรมทางการเกษตร	จำนวนผลผลิต (หน่วย)	ราคาขายต่อหน่วย (บาท)	รายได้ (บาท)	ต้นทุน (บาท)	รายได้สุทธิ (บาท)	จำนวนการเพาะปลูก/ปี
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	700 กก.	6	4,200	2,595	1,605	1 ครั้ง/ปี
ยางพารา	-	-	-	5,755	-	1 ครั้ง/25 ปี
มะขามหวาน	166 กก.	30	4,980	2,665	2,315	1 ครั้ง/ 30 ปี

ที่มา : 1. การจัดเวทีชุมชนตำบลบัวใหญ่, 25 มีนาคม 2552

2. การสัมภาษณ์นายศรีลี้ย ถาวรหม (เกษตรกรตำบลบัวใหญ่), 25 มีนาคม 2552

4.3.2 การเลี้ยงสัตว์ ตำบลบัวใหญ่ มีการเลี้ยงโค กระบือ มีการเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ นิยมเลี้ยงโคลูกผสมและพื้นเมือง กระบือจะเป็นพันธุ์พื้นเมืองซึ่งจะเลี้ยงแบบปล่อย สุกรจะเป็นสุกรลูกผสม นิยมเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมส่วนสัตว์ปีกจะเลี้ยงไก่ เป็ดพันธุ์พื้นเมือง จะเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย, 2552) ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนการเลี้ยงสัตว์ในตำบล ปี พ.ศ. 2551

ชนิดสัตว์	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัว
สุกร	71	177
กระบือ	40	136
โคเนื้อ	21	174

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอนาน้อย, 2551

จากการเพาะปลูกในตำบล จากการจัดเวทีชุมชนพบว่าเกษตรกรในตำบล มีปฏิทินการเกษตร ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ปฏิทินทางการเกษตรในตำบล ปี พ.ศ. 2551

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ธ.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์					1.ปลูก ↔							
					2. ใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 25 กิโลกรัม/ไร่ ↔							
									3. เก็บเกี่ยว ↔			
ยางพารา					1. ขุดหลุมพร้อมปลูก โดยใช้มูลวัวรองก้นหลุม ต้นละประมาณ 5 กิโลกรัม ↔							
					2. ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 ต้นละ 0.5 กิโลกรัม ↔							
					3. ดูแล กำจัดวัชพืช ยางอายุ 6-7 ปี สามารถให้น้ำยางได้ ←							→
มะขามหวาน					1. ปลูกหลังฝนพร้อมใส่ปุ๋ยมูลค่างคารองพื้น ต้นละ 1 กิโลกรัม ↔							
					2. ใส่ปุ๋ย 15-15-15 ต้นละ 3 กิโลกรัม ↔							
					3. เก็บเกี่ยว จนหมดประมาณหลังเดือนมีนาคม ←							→

ที่มา : การจัดเวทีชุมชนตำบลบัวใหญ่, 25 มีนาคม 2552

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

จากการสำรวจข้อมูลในการทำเวทีชุมชนเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาในเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่า ประชากรในตำบลบัวใหญ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร รายได้ของครัวเรือนจึงมาจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีของทั้ง 8 หมู่บ้าน คิดเป็น 54,148.47 บาท โดยพบว่า บ้านต้นม่วง หมู่ที่ 6 มีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุด คือ 73,876.96 บาท และบ้านทับม่าน หมู่ที่ 4 มีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 42,977.58 บาท ในขณะที่รายจ่ายของครัวเรือนพบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายต่อครัวเรือนประมาณ 100 - 150 บาท/ครัวเรือน/วัน ส่วนมากจ่ายในเรื่องค่าครองชีพ ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าน้ำมันเดินทาง ค่าขนมอบตรหลาน เป็นต้น

แหล่งตลาดทางการเกษตร

เกษตรกรในตำบลบัวใหญ่ส่วนใหญ่จะนำผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไปจำหน่ายให้กับลานรับซื้อในตำบล ในขณะที่มะขามหวาน เกษตรกรจะนำผลผลิตไปขายที่ตลาดสดเมื่อน่าน มีบางส่วนที่ขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อถึงที่ ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แหล่งตลาดทางการเกษตรในตำบล

แหล่งตลาด	ที่ตั้ง	ระยะทาง (กิโลเมตร)
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		
- ลานรับซื้อผลผลิตพ่อเลี้ยงสมเพชร	หมู่ที่ 5 ต.บัวใหญ่ อ.น่าน้อย จ.น่าน	8
- ลานรับซื้อผลผลิตพ่อเลี้ยงเจริญ	หมู่ที่ 8 ต.บัวใหญ่ อ.น่าน้อย จ.น่าน	2
- พ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตถึงที่	ต.บัวใหญ่ อ.น่าน้อย จ.น่าน	-
มะขามหวาน		
- ตลาดสดเมื่อน่าน	อ.เมือง จ.น่าน	72
- พ่อค้าคนกลางมารับซื้อผลผลิตถึงที่	ต.บัวใหญ่ อ.น่าน้อย จ.น่าน	-

ที่มา : 1. การสัมภาษณ์นายปาบ กองสอน (เกษตรกรตำบลบัวใหญ่), 25 มีนาคม 2552

2. การสัมภาษณ์นายศรีดิษฐ์ ฉาพรหม (เกษตรกรตำบลบัวใหญ่), 25 มีนาคม 2552

หมายเหตุ : ระยะทางจากที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลถึงแหล่งตลาด

องค์กร/กลุ่มอาชีพ

กลุ่มเกษตรกรในตำบลบัวใหญ่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพ และกลุ่มอาชีพเสริม 1 กลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบัวใหญ่ ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 องค์กร/กลุ่มอาชีพในตำบล

กลุ่ม	ที่ตั้ง (หมู่ที่)	จำนวนสมาชิก	กิจกรรม
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบัวใหญ่	1 - 8	500	รวมกลุ่มกันรับความรู้ทางด้านการเกษตรจากวิทยากรที่หน่วยงานเกษตรอำเภอจัดหามาให้ รวมถึงแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างตัวเกษตรกรด้วยกันเอง เช่น ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้เองในครัวเรือน การปลูกผักสวนครัวเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน เป็นต้น

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2551